

Hans Beijer

Het Hazenwater op Den Treek, waar het verlandingsproces in volle gang is.

Historische wandeling

Van Nimmerdor via Oud-Leusden naar Den Treek

Afgelopen zondag trotseerden een dertigtal wandelaars de kou en nattigheid om deel te nemen aan een IVN-wandeling over het landgoed Nimmerdor via Oud-Leusden naar het Hazenwater op landgoed Den Treek.

Hans Beijer

Deskundige gidsen stonden zondag tijdens de wandeling stil bij bijzondere natuur en (cultuur)historie in een gebied, waar de afgelopen eeuwen veel veranderd is, maar nog vaak de echo van het verleden te horen is. Na de fietsbrug over de A 28 wordt landgoed Nimmerdor betreden, een gebied met een rijke historie. Waarmee al gauw de naam Everard Meyster valt, de jonkheer die omstreeks 1650 ter plekke zo'n 9 hectare heidegrond koopt. Meyster legt een prachtige buitenplaats aan, die in de eeuwen erna uitgroeit tot een landgoed van wel 100 hectare (onder andere tot waar nu het Hazenwater en de Rusthof liggen)! Rond 1669 ligt een geometrisch tuin rondom het landhuis, later in de 19e eeuw omgevormd in de meer frivole Engelse landschapsstijl, die toen in de mode was. Meyster plant op zijn nog kleine landgoed vooral altijd groene beplanting (zoals hulst, den en spar), want dit gebied mag er 'nimmer dor' uitzien! De fraaie waterpartijen rond het huis worden gevoed met water, helemaal aangevoerd via een sloot vanaf het Hazenwater op het huidige landgoed Den Treek. Het landhuis wordt in 1953 afgebroken, het is te zwaar beschadigd geraakt in WO II. Maar er is veel behouden gebleven, zoals de lange zichtlaan vanaf de Arnhemseweg, gericht op de kerktoren van Oud-Leusden.

STERVORMIGE STRUCTUUR Aan deze 'lustlaan' lag ook een sterrenbos voor de jacht: een stervormige lanenstructuur, overgevaaid uit de koninklijke tuinen van Versailles.

les. „Je ging in het midden, waar alle paden uitkwamen, rustig met je geweer zitten en dan kwam het wild vanzelf op je pad, dus daar was over nagedacht”, aldus de IVN-gids. De dubbele rij bomen aan beide zijden van de zichtlaan was er ook niet voor niets: als je meer van aanzien was, dan mocht je met je rijtuig de hoofdlaan berijden, was je van een mindere stand, dan moest je de zijlanen nemen. Tegenwoordig mag iedereen zich op welk pad ook begeven, maar het had niet veel gescheeld of hier had niemand meer kunnen wandelen of fietsen. Dat zit zo. De gemeente Amersfoort had namelijk plannen om hier een woonwijk te bouwen. Daar werd door de Raad van State na onder meer felle weerstand van tal van omwonenden en de Stichting Behoud Nimmerdor een stokje voor gestoken. Nu werkt de gemeente juist aan herstel van de oude natuur- en landschapswaarden, waarbij ook de restauratie van het sterrenbos op het programma staat.

PREHISTORIE Na een klein uur verlaat de groep Nimmerdor (thans nog 48 hectare groot) en komt terecht in Oud-Leusden, daar waar de geschiedenis van Leusden feitelijk begon. Het was vanaf de prehistorie tot ruim in de middeleeuwen zeker een belangrijker plaats dan Amersfoort. Het kan verkeren, want nu is het vergane glorie en staat het in de schaduw van Amersfoort en het moderne Leusden 3 km oostwaarts. Vanaf de vroege middeleeuwen heeft hier een parochiekerk gestaan, centrum van één van de oerparochies in het oosten van de provincie Utrecht, die omvangrijk gebieden bedienden. Ook

werd er ijzer gewonnen, dat de nodige inkomsten opleverde en werd verhandeld in Dorestad, het huidige Wijk bij Duurstede. De markante toren van Oud-Leusden is één van de oudste van Nederland. Op de begraafplaats kun je nog de contouren zien van waar eens het kerkgebouw verbonden was aan deze nu eenzame toren. Indrukwekkend zijn de twee grote graven van de familie De Beaufort, die met een onderaardse gang met elkaar verbonden zijn. Ook de hier aanwezige treurbeuk baart veel opzien, van het bestaan hiervan had menigeen nog nooit gehoord, maar hij past hier goed! Waarna we langs de plek lopen van de al in de 16e eeuw bekende pleisterplaats Oud-Leusden (waar nu het gelijknamige restaurant uit 1899 gelegen is). De naastgelegen uitspanning (van kort vóór 1899), goed te zien aan de opschriften en paardenkoppen aan de buitenkant, zou je met enige fantasie de "carwash" uit vroeger tijden kunnen noemen. De paarden reden de koets aan één kant naar binnen, ze werden even losgemaakt van de koetsen, ze konden heerlijk eten en drinken, werden geborsteld en verzorgd, en ze kwamen na enige tijd weer helemaal fris met koets en al aan de andere zijde naar buiten

CONCLUSIE Waarmee voor mij, terwijl ik me op weg naar huis begeef, de tijd is gekomen om enige conclusies te trekken. Deze leerzame excursie heeft aangetoond hoe kwetsbaar en tegelijk veerkrachtig het landschap is in dichtbevolkt Nederland. De continue processen van ontstaan, ontwikkeling en afbraak